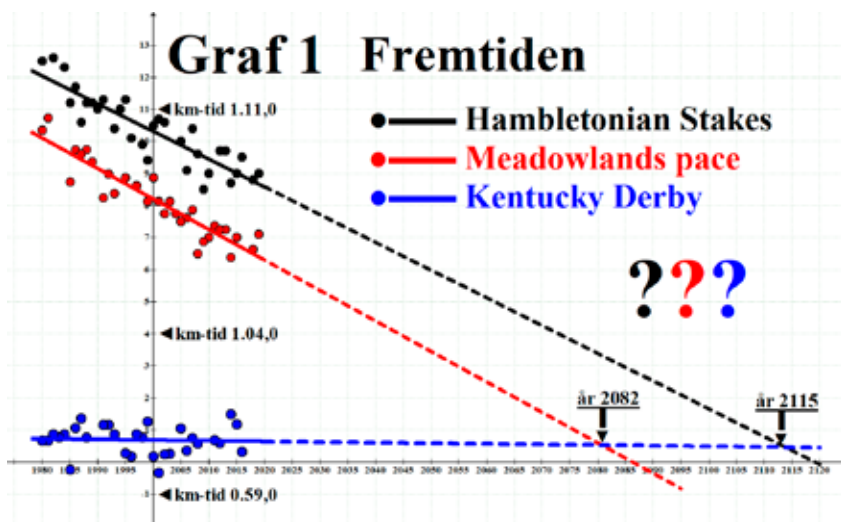

EN HEST ER VEL EN HEST?

Så hvorfor løber fuldblodet ikke hurtigere, når man måler over tid?
Eller måske skulle man i stedet spørge, hvorfor travhesten gør det?

Tarok, Tulle Søgård, Tarok, Tulle Søgård. Man kan høre Gunnar Nu's stemme fra 1976. I fint trav mod mål i derbyrekord. Men i et normalt derby nu til dags ville Tarok være efterladt 200 meter bag vinderen. *Foto: Burt Seeger*

Af Lars Donatzky

De foregående artikler i temaet ”væddeløbshestenes udvikling i fart” har været bragt i Væddeløbsbladet i august, september og oktober 2019. Denne afslutning er skrevet med stor hjælp og input fra en masse fagfolk, hvor kun et fåtal er citeret. Tak for tålmodig medvirken til alle.

De foregående artikler har beskrevet en – for mig – nærmest uforståelig forskel i udviklingen i fart hos fuldblodet, traveren og paceren. Tiderne fra fuldblodets Derbyer har nærmest stået stille i 100 år, mens både traveren og paceren stadig viser en udvikling i fart, der kan beskrives som en voldsom forbedring på mindst 10 sekunder pr. km pr. hundrede år.

Det er illustreret på grafen, der angiver den naturstridige og ”umulige” situation, at paceren og traveren indhenter – og overhaler – fuldblodet i fart.

Der er næppe nogen som helst tvivl om, at det i al væsentlighed handler om avlens udvikling, men hestene har jo alle de samme hingste fra Orienten som ophav. Der er blevet skrevet bøger om avl af heste, og en ultrakort og nok også for forenklet historie kan lyde nogenlunde sådan her.

Alt fuldblod stammer fra England, og selv om det naturligvis altid er arbejdet med avl, siden hesten blev tæmmet for tusinder af år siden, er det nok ikke helt forkert at sige, at der for alvor kom gang i den systematiske fuldblodsavl i stor skala under King Charles II (1660-1685), der via sin staldmester købte nogle hingste og cirka 50 hopper i Orienten.

Hopperne var arabere, berbere og måske også tyrkiske, spanske og persiske heste af oprindelse, og de fik betegnelsen Royal Mares,

som ved kongens død solgtes til forskellige fremtrædende opdrættere. Første eller anden generation efter disse Royal Mares indeholdt Layton Barb Mare, som blev stammomter til den største trav- og galopfamilie i verden!

De tre orientalske hingste, der regnes for fuldblodets (og dermed også trav- og paceravlens stamfædre), var Byerly Turk (importeret til England i 1689), Darley Arabian (importeret 1701) og Godolphin Arabian (importeret 1728).

Godolphin Arabian blev efter sigende fundet i Paris trækkende en vandvogn. Det nævnes et sted, at den sjældne sorte farve hos galopperne stammer fra Byerly Turk, at de noget sjældne hængeører på fuldblodshestene stammer fra Godolphin Arabian, og man konstaterede omkring år 1970, at mindst 75% af alle fuldblodshestene havde hingstelinje direkte til Darley Arabian. Det er nok lavt sat.

De ender alle i samme hingst

Vi tager aktuelle eksempler fra de amerikanske væddeløb og studerer en forsvindende brøkdæl af stamtavlen for årets Kentucky Derby-vinder Country House.

På faderlinjen far-farfar-farfars far kan vi i lige linje følge fuldblodshingsten 26 generationer tilbage til Darley Arabian.

På moderlinjen mor-mormor-mormors mor kan vi gå 30 generationer tilbage, til familien af Royal Mares (ca. 1670), altså til den generation, hvor stamtavlen indeholder tusind millioner heste. Og det er ikke en skrivefejl! Tænk på rækken af forældre, bedsteforældre, oldeforældre... 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512, 1012.... Det siger sig selv, at navnene går igen og igen, at antallet af unikke navne er forsvindende lille, og at

Plottet (prikkerne) viser vindertider fra 1980, hvad angår tre store hestevæddeløb i kategori trav, pasgang og galop fra USA siden 1980, men helt siden 1920 har sulkyhestene forbedret sig med mindst samme fart, og siden dengang har ingen af de store galop-fladløb vist reel forbedring (Se graf 2 senere). Det har de forrige artikler i temaet ”hestens fart” demonstreret. De stiplede linjer viser en fremskrivning, der bare ikke kan passe. Omkring år 2080-2090 skulle pasgængereren overhale galophesten, og det samme skulle ske for traveren tredive år senere.

enkelte heste optræder hundrede tusinder af gange. 20 generationer tilbage i moderlinjen findes f.eks. Columbine født 1781, og hos hende optræder f.eks. ovennævnte Godolphin Arabian fire gange som tipoldefar (ud af 16 tipoldeforældre) og en gang ekstra i næste generation. Tal om indavl.

I den ældste avl er selvfølgelig også en række gode ”engelske” hopper involveret, men deres betydning fortoner sig og er vanskelig at vurdere, ligesom der er indblandet kørehopper af blandet herkomst, når vi kommer til travet og pasgængereren.

Hambletonian med 1333 børn

Travløbene er begyndt før Hambletonian 10, men det er næppe forkert at sige, at avlen i USA for alvor går i gang med denne berømte hingst (født 1849) og dennes 1333 sønner og døtre. Hambletonian 10's afstamning kendes kun delvis, men det vides, at han to-tre generationer tilbage var af rent fuldblods afstamning kombineret med ukendte, måske dygtige amerikanske kørehopper. Hambletonian 10 er stærkt indavlet over fuldblodshingsten Messenger (oldefar og tre gange tipoldefar), og hans stamtavle indeholder ovennævnte Layton Barb Mare og Darley Arabian mindst seks gange hver. Så travet har også de samme orientalske heste i sin oprindelse gennem fuldblodet.

Vinderen af årets Hambletonian Stakes, Forbidden Trade, kan på fadersiden følges 22 generationer tilbage til Darley Arabian, mens hoppelinjen fortaber sig i det visse 17 generationer tilbage omkring 1850.

7-10 generationer fra pacer til traver

Paceravlens ved jeg meget mindre om, men vi kan f.eks. følge den ved årets vinder af

Winston Sisa har løbet hurtigst af samtlige i Dansk Trav Derby, da den i 2015 vandt på toptiden 1.13,3a/3000m. Foto: Burt Seeger

Meadowlands Pace, som hedder Best in Show.

På fadersiden kan man se, at den 9. far The Abbe født 1903 er/blev pacer. The Abbe var lillebror og helbror til verdensrekordholderen The Abbot med travrekord 1.16,6 (år 1900) og blev naturligvis trænet som travet (med treårstiden 1.21,3), men han ville pace og præsterede som 4-års 1.16,9 i pasgang. The Abbe blev stamfader til pacerberømtheder som Adios og Good Time. The Abbes far var traveren Chimes, født i 1884 og sønnesøn til Hambletonian 10.

I generation 15 er det rent fuldblod ved Messenger, og i generation 21 kommer vi til Darley Arabian! Altså præcis samme facit som hos galophesten Country Horse og traveren Forbidden Trade.

På modersiden genfinder vi ordenen pacer-travet-fuldblod-orientalsk blod med fjerne indspark fra morgantravere og saddlehorses.

Sammenfattende kan det vel siges, at den systematiske fuldblodsavl startede i stor skala omkring år 1700, at travavlen for alvor blev udviklet ca. i år 1850 – og måske, at paceren væsentligst kom fra travere i løbet af de følgende 50 år. Var det oprindeligt eksemplarer, som havde svært ved at få travet til at stemme?

Et amerikansk studie har godtgjort, at pacerhingsten Meadow Skipper, en champion

på bane og i avl, genetisk overfører ”lange ben” til sine efterkommere. Har paceren generelt ”længere ben” og på den måde medvirkende årsag til, at paceren tager længere skridt, og er hurtigere end traveren? Har hobbles den betydning, at paceren kan

presses i højere fart, førend den bryder ud i galop? Jeg har læst begge forklaringer.

De danske VM-kuske Steen Juul og Birger Jørgensen har begge kørt en del pacerløb, og de er enige om, at pasgangen betyder, at benene i hver side kan arbejde mere

Darley Arabian (f. 1700) - og Betty Leeds (f. 1704)		
avlede sønnerne		
1715 Flying Childers	1716 Bartlets Childers	
7 generationer til	3 generationer til	
1806 Mambrino (fuldblod)	1764 Eclipse (18 starter:18 sejre)	
1823 Abdallah 1 (travet)	1773 Pot8o's (40:34)	
1849 Hambletonian 10	6 generationer til	
med sønnerne	1849 Stockwell (16:11)	
1863 Happy Medium	5 generationer til	
2 generationer til	1902 Polymelius (31:11)	
1895 Peter the Great	5 generationer	
5 generationer til	til	
1965 Nevele Pride (1.11,4)	1950 Native Dancer (22:21)	
1971 Madison Avenue (1.13,5)	1961 Raise a Native (4:4)	
1979 Meadow Road 1979 (1.11,1)	1970 Mr. Prospector (14:7)	
1988 Primrose Lane (1.12,7)	1992 Smart Strike (8:6)	
1999 Kadabra (1.09,4)	2007 Looking at Lucky (13:9)	
Hambletonian Stakes 2019	Kentucky Derby 2019	
2016 Forbidden Trade	2016 Best in Show	2016 Country House
(22 gen. efter Darley Arabian)	(21 gen. efter Darley Arabian)	(26 gen. efter Darley Arabian)

Hingstelinjer fra Darley Arabian til nutidens stjerner. Farverne rød, grøn og blå viser fuldblod, travet og pacer. Pot8o's navn har den forklaring, at ejeren bad staldmesteren om at blande kartofler i foderet. Historien fortæller, at staldmesteren ved en fejl skrev potooooooooo på boksen.

frit uden risiko for sammenstød, selv om hesten naturligvis kan have behov for f.eks. ”stryge-gamacher”. Steen Juul fremfører, at paceren er en mere gracios og racermæssig model, hvilket man allerede kan se på plageauktionerne, og siger, at paceren bruger sine forben mere til fremdrift end traveren, der i højere grad ”sætter i”.

Birger Jørgensen er imponeret af teknikken og godtgør, at paceren bruger klart mindre energi til sin bevægelse. ”Man kan nærmest sætte et glas vand på krydset”, fortæller den mangedobbelte landschampion i Danmark og tidlige verdensmester.

Traveren med hang til pasgang

Nu behøvede det ikke at være sådan, at pacer opstod fra trav. Vi har den ”modsatte vej” i aktuelle GooGoo GaaGaa, og den største travravhingst omkring år 1900, stjernen Peter The Great, havde i hvert fald også noget pacerblod i sin stamtavle.

Måske var det årsagen til, at Peter The Great måtte gå med tunge jernsko og blyvægt på 150 gram, vel i alt 350-500 gram på hvert forben, før den kunne brin-

ges i trav og holde gangarten. Peter The Great har blandt sine afkom registreret 163 pacere og 498 travere, og der findes vel ikke i dag en trav med respekt for sig selv, der ikke har Peter The Great en masse gange i stamtavlen. F.eks. over 10.000 for Forbiden Trade.

Indavl, linjeavl og indavlsdepression

Jagten efter fart og ønsket om umiddelbart afkast har naturligvis skabt indavl. Og når man spørger travopdrættere og avlsspecialister til indavl og linjeavl, kan man få mindst fem svar, 1) Det er ligegyldigt, vælg bare bedste hingst og bedste hoppe, 2) Det er religion 3) Indavl og linjeavl skal undgås, 4) Linjeavl på bestemte hingstelinjer er en god idé, 5) Den enkelte hingst og hoppe skal passe sammen.

Men der er nok en voksende interesse for ”outcross” efter inspiration fra den succes, man i Europa har haft med de franske avlshingste, der var blevet vitaliseret med amerikansk blod.

Samtidig har Sverige nu som eksempel erhvervet sig nævnte GooGoo GaaGaa,

der satte verdensrekord på 800-meter bane som toårs med 1.12,1 og som treårs på 1000-meter bane med 1.08,9.

GooGoo GaaGaa er som nok bekendt med pasgængerfar, i dag meget sjældent for en trav, og han har på fadersiden syv-otte generationer tilbage til heste af decideret travafstamning. Moderen er en trav, og den amerikanske All Breed Pedigree kan derfor beregne hingstens indavlskoefficient til 0,70%.

Søger outcross

Carl-Christian Junge, avlseksper, sekretær for Opdrætterforeningen i en årrække, og manager for ACL Standard breed Farm i Kentucky i en seksårig periode omkring år 2000.

– Jeg skal naturligvis ikke udtale mig alt for kategorisk om galophesten, men det er mit indtryk, at fuldblodet er mere skrøbeligt og generelt har et ringere helbred end traveren.

– Jeg arbejdede med 55-60 travfølhopper i Kentucky. Og jeg eksperimenterede dels med linjeavl, dels med et bevidst forsøg på

TRAVTRÆNER MICHAEL LØNBORG

Ønsker alle med relationer til stalden God Jul & Godt Nytår!

OPGRADEREDE
TRÆNINGS-
FACILITETER
med ny sandbane,
ligeud-bane og
galopsandbane!

Bedste år som
træner og kusk
i Danmark

Mobil: 4081 3721 . Horsensvej 169 . 8660 Skanderborg
E-mail: michael.lonborg@hotmail.com

TRAVTRÆNER MARTIN HANSEN - TILBAGE I DANMARK!

Tak for en dejlig modtagelse
på Fyens Væddeløbsbane...

Stald Martin Hansen ønsker alle
GLÆDELIG JUL OG GODT NYTÅR
og takker kunder, samarbejdspartnere
samt staldens frivillige medhjælpere!

Kontakt mig på mobil 3052 7182
eller ”Travtræner Martin Hansen” på facebook

Verdens bedste galophest Secretariat. Siden dens fantastiske tider i 1970'erne har fuld-blodshestene ikke udviklet deres tidsrekord nævneværdigt. Foto: Ukendt

at formindske indavlskoefficienten. Og her var resultatet klart for mig. Det var bedst at søge outcross og mindske indavlskoefficienten. Derfor har jeg også fidus til blandingen af amerikansk og fransk, og derfor ser jeg GooGoo GaaGaa som særdeles spændende.

Muscle Massive med indavl på 19,88%

Til gengæld har en hingst som Muscle Massive på den amerikanske database en indavlsgrad på 13,44%, og som sædvanligt halvanden til to gange højere, når man ser på de skandinaviske databaser. Muscle Massive har f.eks. 19,88% som indavlskoefficient på breedly.com. Sammenlign resultatet med, at afkom af halvsøskende har en indavlsprocent på 12,5 %, afkom af helsøskende på 25%.

Det er jo voldsomt, men bl.a. sønnen Cruzado Dela Noche med 10 mio. s.kr. på kontoen viser, at faderens meget store indavlskoefficient ikke betyder noget for hans succes, og amerikanerne har bestemt ikke travlt med at bringe det franske blod ind i deres avl.

Man må jo også indrømme, at det indtil videre går ganske godt for dem, selv om europæerne med deres blanding af amerikansk og fransk avlsmateriale har haft stor succes med mange af hestene, hvis indavlskoefficient samtidig bliver meget reduceret.

De fik hvad de gik efter

For amerikanernes begrænsede interesse for franske hingste taler også, at de har fået, hvad de gik efter. En speedig, driftsikker, tidligt udviklet hest, der i princippet kun

skulle kunne klare væddeløb på en distance på 1609 meter.

Alt imens franskmændene oprindeligt avlede til militært brug, lagde vægt på eksterior og udholdenhedsevne. Svarende til væddeløb på de lange distancer. Denne forskel kunne især ses i travløbene dengang det nyere amerikanske blod ikke var indblandet.

Gamle traventusiaster husker de "kolosale" franske gæster i Internationalt Mesterskab fra 1957 og et par årtier frem.

Wishing Stone med seks Derbyheste

Og så er der jo den tilføjelse, at den amerikanske travser som en positiv sidegevinst kan gøre sig gældende i Europas anderledes væddeløb, og i den grad i den europæiske travavl. Højaktuelle Wishing Stone er et glimrende eksempel på, at der er klasse uden tegn på distancesvaghed i afkommet.

Ellers kunne Wishing Stone ikke have haft seks ud af 12 i årets Trav Derby og nr. 1, 2, 4 og 5 i resultatrækken. Gad vide, om Joe's Pride eller Pay Dirt har overgået dette i dansk travhistorie. Jeg tvivler.

Ikke kun succes nedarves

Det er jo velkendt fra såvel kvæg som hunde og heste, at indavl og linjeavl kan give fantastiske resultater ved udvikling af specielle egenskaber, men også at individerne på lang sigt kan blive mindre, mere skrøbelige og med mindre fertilitet. Og at egentlige uønskede egenskaber kan nedarves sammen med de positive.

Her er det oplagt at nævne den populære Cavalier King Charles Spaniel, som i øvrigt

er opkaldt efter den samme King Charles II, som foretog indkøbet af hopper og hingste fra Mellemøsten, i slutningen af 1600-tallet. Hunderacen er startet omkring 1700.

Man har fremelsket en smuk og dejlig hund, men forskere på Københavns Universitets Veterinær og Husdyrvidenskab påvist, at hunden har en ti gange større risiko for at dø af hjertefejl end tilfældet er for andre hunderacer. Den kan ikke blive stambogsført uden en tilfredsstillende DNA-attest i forsøg på at eliminere defekten.

En defekt fra 0,1% til 25%

Og tænker man på population med en recessiv (skjult) genetisk defekt, der kommer til "synligt" udtryk hos én ud af 1000 i en population, og forestiller sig, at dette eksemplar som det eneste i sin generation bliver brugt som avlshandyr, vil mindst 50% af afkommet være bærere af den skjulte defekt. Lader man nu to afkom af tyren/hingsten/hanhunden parre sig, vil der nu være 25% af afkommet, hvor defekten kommer til "synligt" udtryk.

Fra 0,1% til 25% med "åbenlys" defekt på to generationer. Eksemplet er tænkt og grotesk, men det illustrerer, hvor hurtigt det kan gå med en utilsigtet, genetisk medbragt egenskab.

Krydsning mellem to linjeavlede dyr fra forskellige linjer har ikke umiddelbart samme direkte risiko, men det giver også indavl, og genmassen indsnevres hurtigt, når alle vores travheste er avlet på de samme populære hingste gennem 170 år.

Det bliver selvfølgelig ikke bedre ved brug af transportsæd, for naturligvis accelereres udvikling både i positiv og mulig negativ retning. Især mindre velhavende travlande som Danmark får med denne adgang til verdens bedste avlshingste en unik chance for hurtigt at skabe travere med meget større fart.

Krogede haser og ledmus

Vi satser jo på at avle og udvikle en vinder. Derfor er det avlsdyrets præstationer i langt højere grad end eksteriøret og veterinærbedømmelsen, der bliver værdsat. "Kan afkommet "løbe solen sort", så er det jo af mindre betydning, om haserne er krogede", bemærker dyrlæge Henrik Poulsen om den superpopulære Muscle Hill.

Og Henrik Poulsen henviser også til en nu efterhånden gammel, svensk undersøgelse, hvor man lavede statistik på en gruppe travere med ledmus over for en kontrolgruppe

Træning og genoptræning på vandløbebånd og vibrationsgulv

Vandløbebånd
pr. gang 300 kr.

1 uges ophold med
5 x træning på vandløbebånd,
inkl. boks, hø og fold 1.500 kr.

1 uges ophold med
5 x træning på vandløbebånd
og 5 x vibrationsgulv,
inkl. boks, hø og fold 1.900 kr.

Alle priser er inkl. moms.

Følg os på
[facebook.com/
horsecarehimmerland](https://facebook.com/horsecarehimmerland)
eller besøg
horsecarehimmerland.dk

HorseCare
Himmerland

v/Annette Nielsen

Torupvej 142 · 9620 Aalestrup

Mobil 2195 2455

info@horsecarehimmerland.dk

uden. Da hestenes karriere var forbi, kunne man ikke konstatere, at ledmushestene havde præsteret dårligere.

Poulsen tilføjer, at man ideelt set burde avle for at fjerne denne arvelige defekt eller egenskab, men sådanne overvejelser drukner logisk nok, når opdrætterne vil vælge den bedste hingst med de hurtigste afkom.

Mere fokus på hingsten

Og den konklusion er man – lidt frit fortolket – også kommet til i svensk travsport ved den undersøgelse, der har analyseret resultaterne af avlsvurderingen indført i 2010. Man er generelt godt tilfreds med den foretagne avlsvurdering, men så kommer som et par af tilføjelserne:

1) At hingstens egne løbspræstationer betyder mere end hingstens afstamning, selv om afstamningen også har positiv betydning.

2) At hingstens eksteriørmæssige og veterinære status (set over hele materialet) ikke har nogen sammenhæng med afkommets resultater!

Konklusionen på materialet er, at ved avlsvurderingen nu (fra efteråret 2019)

kommer hingstens egne resultater til at betyde 10% mere i den samlede vurdering, og eksteriør og veterinærstatus tages ud af vurderingen.

Men naturligvis gives der i undersøgelsen udtryk for, at afkommets eksteriør og veterinære status har betydning for opdrætterne, bl.a. når de skal sælges på auktion.

Vist betyder udseendet noget, og de fleste har vel også en velbegrundet idé om, at såvel eksteriøret som den veterinære status for plagen er vigtige forudsætninger for dens senere succes.

Et fejl til et par millioner

Det synes jeg ironisk nok også, da jeg som formand for Stald Politiken sagde nej tak til Gunner Christiansen, der havde avlet på Stald Politiken-hoppen Goldie Hawn, hvorefter han navngav føllet Politiken – i rimelig forventning om salg til os.

Ingen syntes om åringen på auktionen, som blev tilbagekøbt for 10.000 kr. Heller ikke Stald Politiken. Det blev så en fejl til en værdi af mere end 2 millioner kr. – og i årevis mange drillende og småhånende ord fra

avisens sportsredaktion. Men så meget om heste ved de jo heller ikke. Gunner Christiansen smiler bare underfundigt, når jeg møder ham.

Kan generne være opbrugt?

Er det så bare sådan, at travhesten tromler derudad med hensyn til fart, indtil udviklingen når sit maksimum, og der indtræder en "indavlsdepression" – eller i hvert fald en situation, hvor travhesten som individ er blevet så homogen, at man ikke kan skabe fremgang med de "tilstedeværende gener". Er det det, der er sket for den mindre indavlede fuldblodshest?

Har man dygtigt opnået et meget hurtigt individ, men samtidig opnået en spinklere, mere forfinet, mere temperamentsfuld og skrøbelig hest, der ikke tåler samme træning og belastning som den grovere, mere rolige og mere robuste travhest?

Det kan i så fald også give et svar på den undren, talrige travfolk har vist over for galopsportens påviste "konservatisme" mht. træningsmetoder, friluftsliv, væddeløb uden sko osv. Spørgsmålene de gerne vil have opklaret er: "Hvorfor udnytter man ikke viden

Steen Juul-trænede Rudolf Le Ann satte verdensrekord, da den i 1993 vandt Dansk Trav Derby i tiden 1.15,9a/3000m. Foto: Burt Seeger

mosson

ønsker alle et dejligt nytår

Vi glæder os meget til et spændende 2020
– med endnu mere fokus på at
skabe den gode kommunikation og
oplevelse til hesteejerne

www.mossonstable.dk

Julie Liv

Maria Morin

Årets Derby blev vundet af Dumbo (8) i tiden 1.14,3a/3000m. Det var den tredjehurtigste vindertid i historien. Kun Winston Sisa (2015) og Bvlgari Peak (2017) har løbet hurtigere. Foto: Burt Seeger

fra humanidrætten, pulstræning, intervaltræning m.m.?”

Fra alpinski til heste

Det er nøjagtig de samme spørgsmål, den amerikanske firedobbelte VM-vinder, alpinskiløberen Bode Miller, har stillet – og som er årsagen til, at han i Maryland i 2017 oprettede en stald for fuldblodsheste efter helt nye principper.

Indeholdende bl.a. et rum til trykkammertræning. Han udtrykker forbløffelse over, at topatleter hos Amerikas førende galoptrænere står inde i boksen mindst 23 timer i døgnet. Forbløffelse over, at galoptræningen ikke er fornyet de sidste 40-50 år. Se ham f.eks. på YouTube.

Bode's resultater siden har ikke fremkaldt de store overskrifter, men man har fortalt, at hans virke kan have været præget af en ulykke i familien

Horsemanship fremfor alt

Men alle har jo været klar over, at galopfolk ikke er tossede, og at der på verdensplan er rigelig med økonomi til at gå nye veje, og at utallige forsøg på at opnå en hurtigere galophest har været gjort.

Jeg ved ikke meget om galop, så jeg har spurgt et par af Klampenborgs mest succesrige trænere. Søren Jensen gør mig klogere.

– Der har da også f.eks. været dyrlæger i Newmarket for 40-50 år siden, der mente, at træningen af galopheste skulle moderniseres efter nye videnskabelige principper. Men det viste sig, at de efter få års forsøg

faldt tilbage til den konservative træning, som benyttes overalt i dag. En galophest tåler ikke den hårde træning, selv om hingstene generelt klarer det bedre end hopperne.

– Galophesten skal bringes i god grundkondition, og ellers nøjes vi med træning på et par kilometer fire-fem gange om ugen i ret roligt tempo med et par speeds undervejs. Intet ur, ingen pulstræning og egentlig intervaltræning som hos traverne.

– Vi ændrer ikke på træningsmængden op til storløb. Den gode træner er den, der begår færrest mulige fejl. Det er horsemanship, det handler om. Man skal mærke adfærdsforandringer. Er humøret i orden?

Nu er unghestene i fokus i næsten al væddeløbsport, men Søren Jensen nævner et positivt samarbejde med travsportens Axel Jacobsen vedrørende tung sandtræning før sæsonen, når det gælder de ældre og udvoksede heste. ”De unge tåler det ikke”, siger han.

Og her kan sandspecialisten fra Aalborg, Flemming Jensen, tilføje, at den tunge sandtræning for galopheste kan give gode resultater med hensyn til grundtræning – men også, at hans sandtrænede galophest skulle have et par banejobs på galopbanen, før succesen blev åbenbar. Og så siger han, at han har tænkt på at gøre nye forsøg med indkøb af galopåringer relativt tidligt på sæsonen til næste år.

Dyrlæge Henrik Poulsen giver Søren Jensen ret med hensyn til fuldblodets større skrøbelighed: ”En fuldblodshest har flere sarte strukturer”, men så tilføjer han i øv-

rigt, at han ved sammenligning er mere imponeret af fuldblodets velmusklede kryds.

Ingen store folde i Newmarket og Chantilly

Bent Olsen fortæller i bund og grund den samme historie.

– Der skal tages hensyn til de individuelle forskelle hos individerne. Men generelt kan jeg sige, at hvis en hest f.eks. skal starte søndag, så får den et arbejde i fuld galop om tirsdagen med en fridag onsdag, før de normale 16-1800 meter i dagene derefter. Med fuld galop mener jeg på 80-90% af ydeevnen. Det føler jockeyen uden ur. Det er jo først i væddeløbet, at hesten rides i bund.

– Når jeg har været rundt i verden, ser jeg det samme mønster i træningen, og så skal du lægge mærke til, at der ikke er store foldanlæg, hverken ved træningscentret i Newmarket eller i Chantilly.

Den sidste tilføjelse kommer på et spørgsmål om, hvorfor galophesten står så meget i en boks i modsætning til mange travere, der nu om dage har mere friluftsliv.

– Hvis ændring i træningsmetode og mere udeliv havde været et gode for galophesten, tror du så ikke, der havde været økonomi til det? Trods den konservatisme, der med baggrund i England præger galopporten, spørger Bent Olsen retorisk.

Menneskeskabt produkt

Naturligvis har Bent Olsen ret. Men der må være en forklaring på, at fuldblodet trods

massive investeringer, intenst avlsarbejde f.eks. efter bevist store hjerter – som set hos Secretariat – og anden forskning ikke bliver hurtigere.

– Fuldblodet er et menneskeskabt produkt og ikke en hest, der kan klare sig i naturen. Galophesten kræver meget pasning, og dens hidsige temperament adskiller den fra traveren. Der ville ske ting og sager, hvis du prøvede at spænde en galophest for vogn. Dens reaktion er hurtig og voldsom. Galopavlens har heller ikke nye gener at gøre godt med, afslutter Bent Olsen.

Ikke galop uden sko

Forskning i USA og Australien på 135.000 fuldblodsheste kunne efter det for mig nævnte pege på, at fuldblodet har stigende problemer med maven, og i det australske studie (Todd – Sydney University) nævnes desuden aspekter ved kulde og ved beskoingen. Det peger på en voksende skrøbelighed.

Argumenterne er, at forfædrene var fra Mellemøsten og ikke hærde til at tåle frost, og at når man i generation efter generation har haft sko på hestene i både træning og

væddeløb, så har man ikke specifikt udviklet hestens robusthed med hensyn til hove.

Flere af de adspurgte eksperter fremfører, at fuldblodshesten så er tyndere, og at de har fladere hove, der ikke så let får greb i underlaget. Ellers kunne man jo som Steen Juul forestille sig, at ”skoløs” kunne give letelse og bonus, f.eks. på Jägersro-galoppens fine dirt track.

Både på Jägersros og Bro Parks dirt track er det tilladt at ride uden sko, derimod ikke på græsset, hvorimod man i England af alle steder (!) skrev væddeløbshistorie i 2005, da Saucy Knight vandt Steeplechase over 2½ miles barfodet i Folkstone.

Søren Hjort Jensen, galop-Derbydagens store opdrættertriumfator, siger med et smil på læben

– Det er jo sådan, at hvis en sko falder af i et væddeløb, så er det en god undskyldning. Jeg har endnu ikke hørt forklaringen ”hesten tabte en sko – og så vandt vi”.

Ros til opdrætterne

Den australske forsker Todd mener at kunne spore fremgang de sidste årtier, og Todd sammenligner med indavl i andre

husdyrracer – f.eks. hunde – og påpeger, at fuldblodets opdrættere skal roses for forsøg på at opnå en større diversitet i blodlinjerne.

Og han mener, at opdrætterne kan have håb om med den nyeste genetiske forskning at vedligeholde og/eller forbedre fuldblodshestens kvalitet.

Lange distancer – lav indavlskoefficient?

Jeg spærrede øjnene lidt op, da jeg et andet sted læste, at når man opdrættede heste til de lange og krævende væddeløb, f.eks. steeplechases, så gik man efter at få en lav indavlskoefficient! Begrundelsen var, at den større diversitet i generne gjorde, at hestene kunne tåle mere træning. Om denne sammenhæng er rigtig, aner jeg ikke, men det virker logisk nok.

Henrik Poulsen kommenterer.

– Jeg vil gerne tro på en sådan sammenhæng, og det er jo en kendt sag med hensyn til hunderacer, at krydsninger har langt færre dyrlægebesøg end de stærkt indavlede racer. Skavanker nedarves jo også.

Jeg sammenlignede Grand National-resultaterne for 2016, 2017, 2018 og 2019 med Epsom Derbyerne 2011, 2012, 2013

TRAVTRÆNER HENRIK LØNBORG

*takker hesteejere, sponsorer, medarbejdere og gode venner af stalden for sæson 2019.
Vi glæder os til sæson 2020.*

Sponsor: RøntgenKlinikken.dk

Glædelig Jul & Godt Nytår

og 2014 for nogenlunde at udligne aldersforskellen mellem 3-årshestene og Grand National-hestene.

Det viste sig, at de fem første i de fire Derbyer (20 heste) havde en indavlskoefficient – målt over otte generationer – i gennemsnit på 2,3%, mens de fire Grand Nationals bedste 20 i de fire år havde et snit på 1,5%. 11 af de 20 Derbyheste havde en indavlskoefficient over 2%, mens det ”kun” gjaldt fire af Grand National-hestene. Man skal nok næsten doble alle tallene op for at sammenligne med indavlskoefficienter i travets skandinaviske databaser.

Så selv om disse koefficienter ikke er store, er der en mærkbar forskel mellem Derby og Grand National her. Eksemplerne modsiges i hvert fald ikke, at hestene til de lange og krævende væddeløb er mindre indavlede.

Det kan ses på afstamningerne, at det også er fladløbsportens succesavlshingste, der er det fædrene ophav til Grand National-hestene, og at disse fladløbschampions ofte også optræder som morfar og mormors far.

Jeg har læst/hørt mig til, at champion-avlshingsten Sadlers Wells, der var 1984-champion-miler uden speciel distanceevne, via sine sønner, f.eks. Old Vic, skulle være perfekt til at fremavle langdistanceheste sammen med hopper, der genetisk kan avle stamina. Og det handler måske mest om disse specielle hopper/hoppestammer, hvis afkom målrettes mod først National Hunt-fladløb, dernæst hurdleløb og senere igen de egentlige steeplechases? Leverer disse hopper kraftigere og mere robuste afkom?

Og er det sådan, at opdrætterne specialiserer sig i den type heste, og dermed giver dem bedre tid til at vokse sammen?

Grand National med stor forbedring

Påstanden om indavlskoefficienten og konstitution til at klare et hårdere træningsprogram fik mig til at lave en undersøgelse af vindertiderne i Grand National, naturligvis fraregnet de 20% fra tendensen svageste resultater. Tanken ligger lige for, at Grand National-hestene må kræve og tåle flere miles, mere træning.

Den amerikanske National Steeplechase Organisation bemærker i øvrigt, at en overvejende del af steeplechaserne i USA trænes mere i landlige omgivelser, de fleste på Østkysten i staterne Pennsylvania, South Carolina og Tennessee, og at de har et friluftsliv i modsætning til fladløb-hestene, der står i stalde ved væddeløbsbanerne.

Forbedringsresultaterne er bemærkelsesværdige for mig. Grand National-tiderne

(Graf 3) viser stor fremgang siden 1850, og også siden 1920, hvor alle de andre fladløb gik i stå rent tidsmæssigt (på nær mindre fremgang for Prix de l'Arc - det vises på Graf 2).

Fremgangen er ca. 0,5 sekunder/km pr. tiår siden 1850, og endda noget større (0,8-0,9) efter 1980. Når kurven ser fjollet ud siden 2012, skyldes det, at disse år er udeladt i beregning af tendenserne efter mindre distanceændringer og den omstændighed, at nogle forhindringer er fjernet sidst i løbet.

Hastighederne for Grand National er naturligvis helt anderledes og lavere med de mange og voldsomme forhindringer og den lange distance, men en km-tid på 1.17 over 7 km er da ikke så ringe.

Grand National-hestene er startet senere på karrieren, som 3-, 4- og 5-års, som regel med begyndelse i National Hunt Flat Races. Og de er ”alle” blevet kastreret. Alder og kastration kan som bekendt forbedre temperamentet.

Hestene har mere udlev, de er blevet mere modne, temperamentet er forbedret,

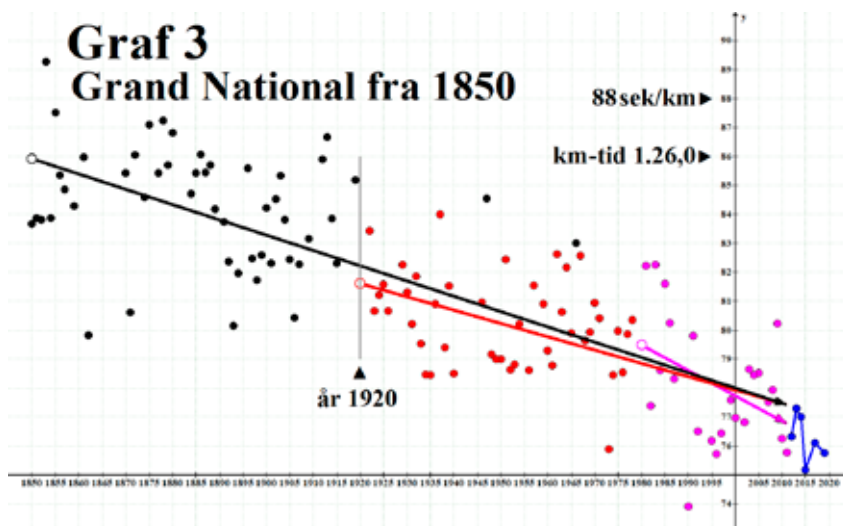
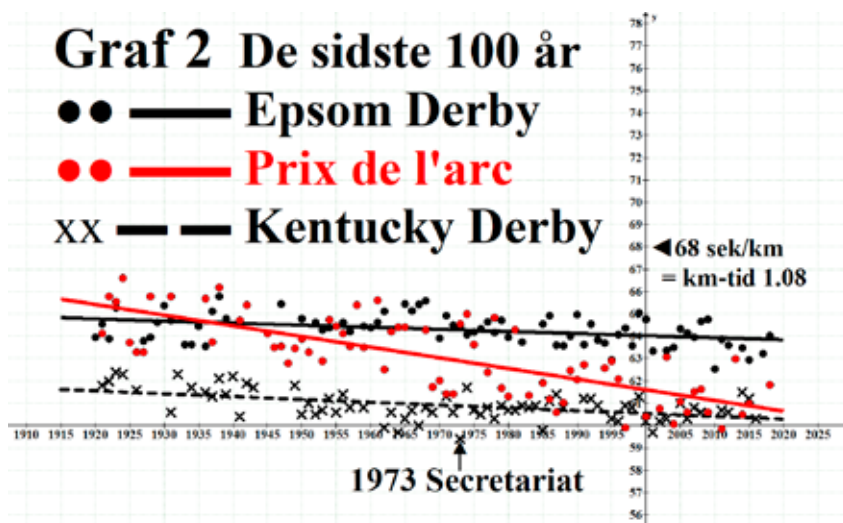
de trænes mere, tungere og længere, måske efter inspiration fra human videnskab, de har en mindre indavlsprocent end fladløbsstjerne og har endda lejlighedsvis blod udefra via AQPS/franske ”selle francais” eller ”saddle horses”.

Er det ikke tænkeligt, at nogle af disse ting har direkte sammenhæng med, at ”forbedringskurven” for Grand National er helt anderledes end for fladløbene?

Men der er måske også den mulighed, som Søren Jensen nævner, at de bedste fladløbshingste først er kommet ind i ”National Hunt og Hurdle-avl” med deres hurtighed igennem de senere årtier? Jeg ved ikke, om det er undersøgt.

Jeg misunder travsporten deres transportsæd

Søren Hjort Jensen, galopsporens superopdrætter, har i år opdrættet både vinderen, andenhesten og fjerdehesten i Derbyet, vinderen af Larchs Ærespræmieløb og tre andre løb på Derbydagen. På stutieret i Bjerringbro står tre hingste og

32 hopper, så han var jo oplagt at kontakte om opdræt af fuldblod.

Om lige præcis steeplechaserne siger han:

– Det ved jeg ikke så meget om, men med hensyn til kort og lang distance er der for mig at se ingen klar sammenhæng om, at kombinationen sprinter plus sprinter giver sprinter eller tilsvarende for stayere.

– Nu skal du vide, at skandinavisk galopsport er "Formel 5" sammenlignet med England, Frankrig, USA, Japan, Australien, for at nævne de lande, du har med i undersøgelsen.

– Jeg misunder da travsporten deres mulighed for at inseminere med frost- og transportsæd. Jeg er sikker på, at det ville rykke noget. Vores penge slår jo slet ikke til internationalt. Tænk på, at en bedækning ved fuldblodets tophingste koster millionbeløb.

– Min måde at skabe blodfornyelse på har altid været at købe et par gamle hopper om året i Newmarket eller Deauville. Med

Foto: Burt Seeger

TRAVTRÆNER OLE G. NIELSEN

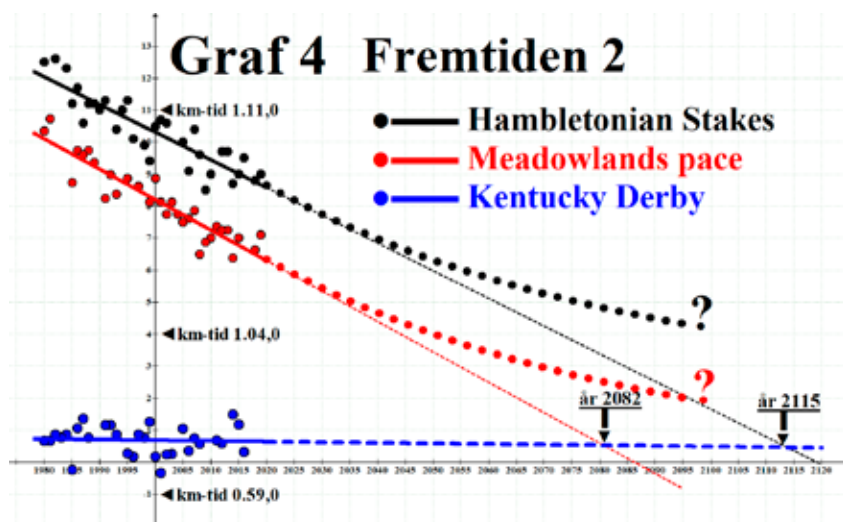
Jeg takker for en fantastisk velkomst som travtræner i Skive.

Vi har flere spændende ungheste i stalden, og glæder os til 2020.

Venner af stalden, hesteejere, frivillige, samarbejdspartnere og publikum ønskes

GLÆDELIG JUL OG GODT NYTÅR!

de 11-12-årige hopper er prisen til at have med at gøre, måske er mælkeydelsen lidt ringere, men ordentlig fodret kan de sagtens levere topvæddeløbere i en række år.

Det forkerte spørgsmål

Det går langsomt op for mig – efter bunker af interessante samtaler med fagfolk, der i de fleste tilfælde ikke er blevet citeret, men som alligevel velvilligt har givet sig tid til at svare på mere eller mindre kvalificerede spørgsmål – at mit spørgsmål måske er stillet forkert.

Er grænsen omkring 60 km/time? Galophestens gangart er fintunet i årtusinder, og ved systematisk avl har fuldblodet nået sit maksimum af fart på de ”kortere” normale distancer, mens der stadig er ”teknik” at slibe på i både gangarterne pas og trav.

Og mens steeplechaserne også skal lære en masse springteknik; højdespring, opspring, nedspring – og svingteknik – uden at tabe for megen fart.

Måske giver den lavere fart hos pacere, travere og især steeplechaserne sammenlignet med galoppens fladløb også en anden chance for de dybere vejtrækninger og et bedre iltindtag? Til gavn for udholdenheden og et stærkt udvidet træningsmønster i lavere hastighed.

Det mener Bent Olsen, der ligesom Søren Jensen udtaler, at ”det er farten, der dræber”. Travfolk ved jo også, hvor meget f.eks. den ultimative fart i Elitoppet kræver.

Det kan så være, at systematisk avl af pacere og travere sammen med viden fra human træning kan få hestene til at nærme sig farten i galoppens fladløb? Men nå galophestens fart på sædvanlige løbsdi-

stancer med kilometertider 0.59 til 1.00 svarende til mere end 60 km/t kan de ikke. Det ville være naturstridigt.

Det rigtige spørgsmål?

Hvordan i alverden kan travhesten fortsætte med at forbedre sig med så stor kraft, og hvornår stopper det?

For en yderligere forlængelse taler, at travhesten stadig er et mere robust individ. Imod taler, at netop transportsæden og enkelte championhingstes voldsomme udnyttelse er med til at indsnævre den genetiske variation med rekordfart.

Travren er i forvejen mere indavlet end fuldblodet, genmassen er mindre, og måske vil den ensidige jagt efter en forbedret teknik i gangarten og ny fart medføre et noget blændet øje over for øget indavl og dermed medbragte defekter.

Det skal dog dertil siges, at Hambletonian-deltagerne fra 2010 og 2019 ved sammenligning ”kun” viser en gennemsnitlig stigning i indavlsprocentpoint på 0,05% fra 7,28% til 7,33%, når man tager højeste og laveste fra. Selv som et begrænset eksempel er det vel positivt og udtryk for en større bevidsthed over for sagen, selv om indavlskoefficienterne med skandinaviske øjne nok skal bedømmes som 11-13%.

Men omvendt. Der er jo ikke noget alternativ til jagten på fart. Ingen opdrætter heste for at se et resultat om 50 eller 100 år. Afkommet skal kunne sælges, og det skal kunne præstere hurtigt.

Og måske skal efterskriften med. Den ensidige jagt efter hurtighed tilføjer måske nok samtidig væddeløbshesten nogle uønskede egenskaber, men til gengæld bliver alle typer passet, plejet og nusset efter alle kunstens regler. Ellers kan de ikke præstere.

Det er vel sandsynligt, at kurverne for Grand National-steeplechaserne, for travere og pacerne med tiden bøjer af, som illustreret på graf 4.

Så det er måske ikke så slemt at være væddeløbshest.

Hvis (læs: når) udviklingen går i stå som hos fuldblodet, passer billedet godt med den specielle idé med forsinkelse på 150 år i forhold til galoppens start på intensiv avl. Og så er det inden 1920 + 150 = 2070, hvorfor kurverne bøjer af inden skæringspunkterne på grafen på grafen (2080-2120) for fremtiden. Voila!

Og så er det måske også lettere for nye generationer at forstå, hvor ”store” de gamle heste var. Så man ikke bare som nu trækker på skuldrene af Taroks sensationelle fireårsrekord 1.15,2 eller Greyhounds fuldstændigt uforståelige kilometertid på 1.11,6 fra rekordforsøg i 1938!

Endelig er det vel sådan, at hvis maxgrænsen nås og erkendes, så må avlsarbejdet ændres i retning af et forsøg på at bevare hastigheden, mens man samtidig flytter avlens fokus over på at forbedre sundheden og dermed holdbarheden? Der er visse karakteristiske defekter at tage fat på. Det ville både være en fordel for sporten, dens popularitet og for hesteejerens økonomi.

Men en af mine venner, en forsker på DTU, der ikke ved meget om trav, nævner emner som DNA-forskning, isolation af bestemte egenskaber til bestemte gener, studier af muskelfibre fra humantræning, studier af tarmbakterier hos langdistanceløbere, hvor tarmbakterierne omsætter mælkesyre og udsætter mødet med muren – ja ligefrem fæcestransplantationer af den grund.

Eksempler på forskning, der betyder, at fremtidens fart er uvis, og at jeg ikke kan være sikker på mine forudsigelser om grænserne. Det er jeg heller ikke. Så i virkeligheden stiller artiklen nok flere spørgsmål end den giver svar. ■

De foregående artikler om travhestens udvikling i fart kan læses på hjemmesiden for Travsportens Hall of fame: www.thof.dk under Historiske artikler.

ENS SNAPSHOT S J's Photo - Ens Brittanica

Verdensrekordholder - Hambletonian-favorit - Danmarks hurtigste avlshingst - Avlschampion 2015-16
13 sejre - 434.248 USD - Rekord 1.09,6

Ens Snapshot har produceret et væld af topheste i Danmark.

I flæng kan nævnes Politiken 2,0 mio. kr., Derbyvinderen Winston Sisa 1,5 mio. kr., Hoppe Derbyvinderen Commit Boom Bay 1,1 mio. kr. - samt utallige heste med flere hundrede tusinde på præmiekontoen, f.eks. Please Perfect, Victory Kåsgård, Tonicetobetrue, Hoppe Derbyvinderen Amulet, Apapmand, Salina, Photo Gardenia, Unik Tamsen, Wonderboy, Prelude F H, Balotelli, Angelina, Barolo, Safari K, Bastian T osv. osv. osv.

Ens Snapshot er pr. 1. december 2019 førende i kampen om at blive avlschampion igen i Danmark.

PRISEN ER IGEN I ÅR KUN 0 + 12.000 KR. + MOMS.

Rabat ved flere hopper. Transportsæd muligt.

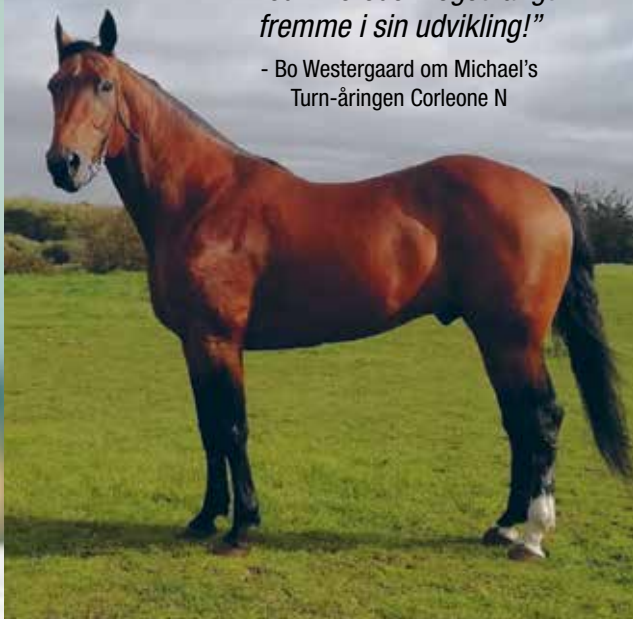
MICHAEL'S TURN Muscle Hill - Decimal Hanover

Flot første sæson i avlen i Danmark!
35 starter: 8-3-4 - Rekord 1.11,2 - 457.209 DKK

Solgt som åring på Harrisburg-auktionen for 200.000 USD!

"Fantastisk hest at arbejde med. Allerede meget langt fremme i sin udvikling!"

- Bo Westergaard om Michael's Turn-åringen Corleone N

Michael's Turn har alle muligheder for at blive den nye tophingst i dansk travsport.

Med travsportens nye linjedanner Muscle Hill som far - og en mor, der er søster til topheste som Donato Hanover og Here Comes Herbie - så bærer Michael's Turn de bedste blodlinjer i verden.

Morfar er S J's Caviar - søn af S J's Photo, hvis blod er slået stærkt igennem i Danmark med bl.a. fire vindere af Dansk Trav Derby og Dansk Trav Kriterium i dette århundrede. Der har vel aldrig været en avlshingst i Danmark i nyere tid med en bedre afstamning!?

Michael's Turn tilhører første årgang efter Muscle Hill, der er championhingst på alle rekordlister i Nordamerika. Muscle Hill blev også championhingst i Sverige i 2018. Muscle Hill er i dag verdens dyreste avlshingst med shares, der handles til langt over en million kroner.

INTRODUKTIONSPRISEN 0 + 12.000 KR. GENTAGES I 2020!

Rabat ved flere hopper. Transportsæd muligt.